

การวิเคราะห์การส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน AN ANALYSIS OF EXPORT OF THAI CASSAVA CHIPS TO CHINA

อุรณัฐ ตาลสุข, อภิชาติ ดะลุนทรัพย์

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทย และวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน โดยการวิเคราะห์อุปสงค์ใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกประยุกต์ใช้แบบจำลอง BCG matrix ผลการวิเคราะห์อุปสงค์พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยคือ ราคานำเข้ามันเส้นจากประเทศไทย ซึ่งมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามาก และราคามันเส้นจากประเทศเวียดนาม ซึ่งพบว่าเป็นสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนมันเส้นของประเทศไทยได้ดี สำหรับความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยนั้น ปัจจุบันประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกสูงกว่าทั้งประเทศเวียดนาม และประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญในตลาดมันเส้นของประเทศจีน

คำสำคัญ: มันเส้น, การส่งออก, ประเทศจีน

Abstract

The objectives of this study were to analyze factors affecting import demand for Thai cassava chips in China and analyze comparative advantage on exporting Thai cassava chips to China. Multiple regression model was employed to analyze the import demand. In addition, BCG matrix was applied to analyze the comparative advantage of Thai cassava chips export. The results revealed that the prices of cassava chips imported from Thailand and from Vietnam were crucial factors that affected the demand for cassava chips in China. The own-price elasticity of demand for Thai cassava chips was flexible. The results also showed that cassava chips from Vietnam had been a good substitute for Thai cassava chips. The study also indicated that Thailand had more competitive advantage than Vietnam and Indonesia which were potential rivals in Chinese market.

Keywords: Cassava chips, Export, China

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชอาหารที่สำคัญของโลก ชนิดหนึ่ง ภูมิภาคที่นิยมบริโภคได้แก่ แอฟริกา ละตินอเมริกา และแคริบเบียน รวมทั้งบางส่วนของเอเชีย ดังนั้นเกษตรกรในหลายประเทศ จึงนิยมปลูกมันสำปะหลังกันอย่างแพร่หลาย เพราะนอกจากจะใช้บริโภคได้แล้วยังสามารถแปรรูปเป็นสินค้าอื่นที่ทำรายได้ให้เกษตรกรได้อีกทางหนึ่ง มันสำปะหลังจึงกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในหลายประเทศ และนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งมีการปลูกมันสำปะหลังเพื่อการส่งออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มันเส้น สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง เด็กซ์ตรินและแป้งแปรรูป

ประเทศจีนเป็นผู้นำเข้าผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดของโลกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังหลักที่ประเทศจีนนำเข้ามากที่สุดในปี 2551 คือ มันเส้น คิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 56.7 ของมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งหมดของประเทศจีน รองลงมาคือสตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง เด็กซ์ตรินและแป้งแปรรูปตามลำดับ โดยมันเส้นที่ประเทศจีนนำเข้านั้นจะนำไปใช้ในการผลิตเอทานอลเป็นหลักซึ่งเอทานอลที่ผลิตจาก มันเส้นหลังนำไปผลิตสุราแล้วได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างดี การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจะนำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุดรองลงมาคือประเทศเวียดนามและประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 63.96, 29.98 และ 5.68 ตามลำดับ [1]

ถึงแม้ว่าการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือประเทศเวียดนามแล้วพบว่า มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 81.06 ในปี พ.ศ. 2548 ลดลงเป็นร้อยละ 78.15, 69.33 และ 63.96 ในปี พ.ศ. 2549 – 2551 ตามลำดับ ขณะที่ประเทศเวียดนามมีสัดส่วนการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 12.08 ในปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 18.92 27.56

และ 29.98 ในปี พ.ศ. 2549 – 2551 [1] ตามลำดับ ซึ่งสัดส่วนการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศเวียดนามที่เพิ่มขึ้นนั้น อาจมีสาเหตุมาจากความได้เปรียบในเรื่องต้นทุนของประเทศคู่แข่งที่ถูกกว่าประเทศไทยส่งผลให้ราคาส่งออกมันเส้นไปยังประเทศจีนต่ำกว่าประเทศไทย นอกจากนี้การส่งออกมันเส้นของประเทศไทยมีสัดส่วนการพึ่งพาดตลาดจีนมากถึงร้อยละ 94.17 [1] หากประเทศจีนลดปริมาณการนำเข้ามันเส้นหรือเปลี่ยนไปนำเข้ามันเส้นจากประเทศคู่แข่ง ย่อมจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมมันเส้นเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ตลอดจนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องของประเทศไทย

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ จึงให้ความสำคัญในการศึกษาการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน โดยเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทย และความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยและความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยนั้น ใช้สมการถดถอยพหุคูณประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการอุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยส่วนการวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ประยุกต์ใช้แบบจำลอง BCG matrix เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2551

ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้น ของประเทศจีนจากประเทศไทย

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ได้ประยุกต์ใช้สมการถดถอยพหุคูณ ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการอุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงผลของปัจจัยต่างๆ ว่ามีผลต่อการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยมากน้อยเพียงใด โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน) ของปี พ.ศ. 2541 ถึงไตรมาสที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม) ของปี พ.ศ. 2551 รวม 42 ไตรมาส ซึ่งฟังก์ชันอุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยมีรายละเอียดดังนี้

$$Q_D = f(P_T, GDP_C, P_V, P_I, F)$$

กำหนดให้

Q_D หมายถึง ปริมาณการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยรายไตรมาส (ตัน)

P_T หมายถึง ราคานำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทยรายไตรมาส (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

GDP_C หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนรายไตรมาส (ดอลลาร์สหรัฐ)

P_V หมายถึง ราคานำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศเวียดนามรายไตรมาส (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

P_I หมายถึง ราคานำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศอินโดนีเซียรายไตรมาส (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

F หมายถึง ตัวแปรหุ่น (dummy variable) แทนผลของการลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน โดยตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2541 ถึงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2546 เท่ากับ 0 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผลของการลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน จะมีผลบังคับใช้ และไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2546 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2551 เท่ากับ 1 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผลของการลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนภายใต้ข้อตกลง

เขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน มีผลบังคับใช้แล้ว

ความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ได้ประยุกต์ใช้ BCG matrix เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในตลาดนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนคือประเทศเวียดนามและประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2547 ถึง 2551 ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกมันเส้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งทางการศึกษาคั้งนี้ได้ประยุกต์จากแบบจำลอง BCG matrix [2] ซึ่งการประยุกต์แบบจำลองดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ในงานวิจัยของคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [3] และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร [4] โดยวิเคราะห์อัตราการเจริญเติบโตในการส่งออกมันเส้นของแต่ละประเทศไปยังประเทศจีน (แกนตั้ง) กับส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์ของแต่ละประเทศ (แกนนอน) โดยการวิเคราะห์อัตราการเจริญเติบโตในการส่งออกมันเส้นของแต่ละประเทศไปยังประเทศจีนนั้น หากอัตราการเจริญเติบโตในการส่งออกมันเส้นของแต่ละประเทศไปยังประเทศจีนสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของทั้ง 3 ประเทศจะถือว่าอัตราการเจริญเติบโตสูง ถ้าน้อยกว่าค่าเฉลี่ยถือว่าอัตราการเจริญเติบโตต่ำ สำหรับการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์ของแต่ละประเทศนั้น หากประเทศที่กำลังพิจารณามีส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์มากกว่า 1 ถือว่าส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์สูง แสดงว่ามีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดและเป็นผู้นำตลาด เช่น ประเทศที่กำลังพิจารณามีส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์เท่ากับ 1.5 หมายความว่ามีส่วนแบ่งตลาดเป็น 1.5 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งตลาดของประเทศคู่แข่งรายใหญ่ที่สุด แต่ถ้าส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์น้อยกว่า 1 ถือว่าส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์ต่ำ เช่น ประเทศที่กำลังพิจารณามีส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์เท่ากับ 0.5 หมายความว่ามีส่วนแบ่งตลาดเพียง 0.5 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งตลาดของประเทศผู้นำในตลาด และกำหนดให้ขนาดของวงกลมเท่ากับส่วนแบ่งตลาดของแต่ละประเทศ

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศจีน

สมการอุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทยได้ทดสอบรูปแบบฟังก์ชันของสมการ พบว่าฟังก์ชันที่เหมาะสมอยู่ในรูปของลอการิทึม (double log) โดยมีตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ P_T , GDP_C , P_V และ F และได้ทดสอบปัญหาความสัมพันธ์ในตัวเองของความคลาดเคลื่อน (auto-correlation) โดยวิธี serial correlation LM test แล้วไม่พบปัญหา และได้ทดสอบปัญหาความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (heteroskedasticity) โดยวิธี White's heteroscedasticity test [5] แล้วไม่พบปัญหา ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระของฟังก์ชันในรูปของลอการิทึมนี้จะแสดงถึงค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรอิสระ ซึ่งค่าความยืดหยุ่นจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทย

โดยสมการอุปสงค์ที่ได้มีลักษณะดังนี้

$$\ln Q_0 = 10.9344 - 5.0270 \ln P_T + 1.9306 \ln P_V + 1.8194 \ln GDP_C + 1.9490 F \quad (1)$$

(2.1076) (- 3.7319) *** (1.7044) (2.5334) ** (3.5445) ***

$R^2 = 0.5871$ Adjusted $R^2 = 0.5425$

Durbin - Watson = 1.5340 F - Statistic = 13.1533 ***

t - Statistic คือ ค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

จากสมการที่ (1) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจที่ปรับปรุงแล้ว (adjusted R^2) มีค่าเท่ากับ 0.5425 แสดงว่าตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้ในสมการ ได้แก่ ราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทย ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของจีน ราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศเวียดนาม และตัวแปรหุ่นแทนผลของการลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่าง

ประเทศไทยและประเทศจีนภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ ปริมาณการนำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทยได้ประมาณร้อยละ 54.25 ที่เหลืออีกร้อยละ 45.75 เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาซึ่งไม่นำเข้ามารวมในสมการ ค่า F - statistic มีค่าเท่ากับ 13.1533 แสดงว่าความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยสมการอุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทยที่สร้างขึ้น มีค่ามากกว่าความแปรปรวนที่อธิบายไม่ได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระด้วยค่า t-statistic พบว่าราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทยและตัวแปรหุ่นแทนผลของการลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของจีนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศเวียดนาม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ตัวแปรอิสระราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทยมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้ามันเส้นจากประเทศไทยเท่ากับ -5.0270 แสดงว่าอุปสงค์มันเส้นจากประเทศไทยมีความยืดหยุ่นมากหมายความว่าในกรณีที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ หากราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทยลดลงร้อยละ 1 จะทำให้ประเทศไทยนำเข้ามันเส้นจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 5.03 แต่ในทางกลับกันถ้าราคานำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ประเทศไทยลดปริมาณการนำเข้ามันเส้นจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 5.03 เช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทยเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างมากต่อปริมาณการนำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศไทย หากราคามันเส้นที่ส่งไปยังประเทศจีนสูงขึ้นจะทำให้ปริมาณความต้องการนำเข้าลดลงอย่างมาก ซึ่ง

จะส่งผลให้รายรับที่ได้จากการขายมันเส้นของประเทศไทยให้กับประเทศจีนลดลง

ตัวแปรอิสระราคานำเข้ามันเส้นของประเทศไทยจากประเทศเวียดนาม มีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้ามันเส้นจากประเทศเวียดนามเท่ากับ 1.9306 หมายความว่าในกรณีที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ หากราคานำเข้ามันเส้นจากประเทศเวียดนามลดลงร้อยละ 1 จะทำให้ประเทศไทยนำเข้ามันเส้นจากประเทศไทยลดลงร้อยละ 1.94 ในทางตรงข้าม หากราคานำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ประเทศไทยเพิ่มปริมาณการนำเข้ามันเส้นจากประเทศไทยร้อยละ 1.94 เช่นกัน จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มันเส้นจากประเทศเวียดนามเป็นสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนมันเส้นจากประเทศไทยได้ดี ดังนั้นการกำหนดราคาส่งออกมันเส้นของประเทศไทย จึงควรคำนึงถึงราคามันเส้นของประเทศไทยด้วย

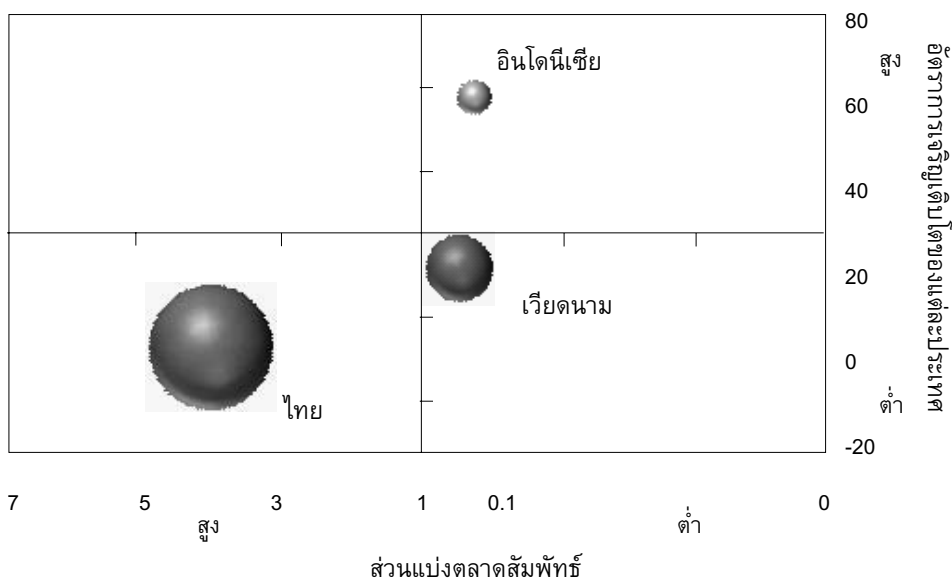
ตัวแปรอิสระผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนเท่ากับ 1.8194 หมายความว่าในกรณีที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ หากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีน ลดลงร้อยละ 1 จะทำให้ประเทศไทยนำเข้ามันเส้นจากไทยลดลงร้อยละ 1.82 แต่ในทางกลับกันหากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ก็ส่งผลให้ประเทศไทยเพิ่มปริมาณการนำเข้ามันเส้นจากไทยร้อยละ 1.82 เช่นกัน

ตัวแปรหุ่นแทนผลของการลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่างประเทศไทย และประเทศจีน ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.9490 แสดงว่า เมื่อผลของการลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน มีผลบังคับใช้แล้วนั้น ส่งผลให้ประเทศไทยนำเข้ามันเส้นจากประเทศไทยในปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นนโยบายลดภาษีศุลกากรมันเส้นระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน ภายใต้ข้อตกลง เขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน จึงเป็นนโยบายที่มีประโยชน์ต่อการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน

ความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน

ในปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 4.15 อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.93 และส่วนแบ่งตลาดเฉลี่ยร้อยละ 74.40 ในขณะที่ประเทศไทยเวียดนามมีส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 0.29 อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 21.36 และส่วนแบ่งตลาดเฉลี่ยร้อยละ 20.72 ส่วนประเทศอินโดนีเซีย มีส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 0.06 อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 63.53 และส่วนแบ่งตลาดเฉลี่ยร้อยละ 4.78 และอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของทั้ง 3 ประเทศมีค่าเท่ากับร้อยละ 28.94 จากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วในข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งผลิตภัณฑ์มันเส้นของประเทศไทยอยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตต่ำกว่าอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยและส่วนแบ่ง ตลาดสัมพัทธ์มากกว่า 1 ในขณะที่ประเทศไทยเวียดนาม อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตต่ำกว่าอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยและส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์ต่ำกว่า 1 และประเทศอินโดนีเซีย อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย และส่วนแบ่งตลาดสัมพัทธ์ต่ำกว่า 1 ดังภาพที่ 1 จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในข้างต้น แสดงว่าประเทศไทยเป็นผู้นำในตลาดและมีความสามารถในการส่งออกในระดับสูงกว่าทั้งประเทศไทยเวียดนามและประเทศอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าอัตราการเจริญเติบโตของประเทศไทยจะต่ำกว่าประเทศทั้งสอง แต่เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดแล้ว ประเทศไทยยังมีส่วนแบ่งตลาดมากกว่าประเทศทั้งสองอย่างมากสำหรับประเทศอินโดนีเซียนั้น ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าทั้งประเทศไทยและประเทศเวียดนามอยู่มากก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดของประเทศอินโดนีเซียแล้ว พบว่ามีส่วนแบ่งตลาดน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยและเวียดนาม

ประเทศไทยถึงแม้มีความสามารถในการส่งออกอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือประเทศไทยเวียดนาม แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเวียดนามมีการพัฒนาความสามารถในการส่งออก ซึ่งสังเกต

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกมันเส้นของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดจีน

ได้จากส่วนแบ่งตลาดของประเทศเวียดนาม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 15.08 ในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.98 ในปี พ.ศ. 2551 ต่างกับประเทศไทยซึ่งส่วนแบ่งตลาดมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 79.52 ในปี พ.ศ. 2547 ลดลงเป็นร้อยละ 63.96 ในปี 2551 [1] ซึ่งในอนาคตหากประเทศเวียดนามมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก็อาจที่จะขึ้นมาเป็นผู้นำในตลาดนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนได้เช่นกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์อุปสงค์การนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนพบว่า มันเส้นจากประเทศไทยมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามาก ในขณะที่เดียวกันมันเส้นจากประเทศเวียดนามเป็นสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนมันเส้นของประเทศไทยได้ดีเช่นกัน หากผู้ส่งออกมันเส้นของไทย ขึ้นราคาหรือกำหนดราคาโดยไม่คำนึงถึงผลของการทดแทนนี้ ก็จะส่งผลให้รายได้เข้าสู่ประเทศลดลงได้แม้ว่าผลของเขตการค้าเสรี จะทำให้ประเทศจีนนำเข้ามันเส้นจากประเทศไทยมากขึ้นก็ตาม การแข่งขันจากประเทศคู่แข่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ผลิตในประเทศควรคำนึงถึงและควรมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้มากขึ้น

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออก แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นผู้นำในตลาดนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนและมีความสามารถในการส่งออกอยู่ในระดับสูงกว่าทั้งประเทศเวียดนามและประเทศอินโดนีเซียแต่อย่างไรก็ตาม ประเทศเวียดนามซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่างกับประเทศไทยซึ่งมีแนวโน้มลดลง หากประเทศเวียดนามมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก็อาจขึ้นมาเป็นผู้นำในตลาดนำเข้า มันเส้นของประเทศจีนได้เช่นกัน ดังนั้นการที่ประเทศไทยจะรักษาความเป็นผู้นำในตลาดนำเข้ามันเส้นประเทศจีนได้นั้น จำเป็นต้องรักษาส่วนแบ่งการตลาดของตนเอง โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทย ซึ่งปัจจัยราคานำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทย และปัจจัยราคานำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศเวียดนามเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดปริมาณการนำเข้ามันเส้นของประเทศจีนจากประเทศไทย การกำหนดนโยบายของภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- [1] คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2548). โครงการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีน.
- [2] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2549). การศึกษาศักยภาพการส่งออกมันเส้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน หลังการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน.
- [3] Gujarati, D. (2003). Basic Econometrics. 4th ed. Boston, McGraw – Hill.
- [4] Global Trade Atlas. GTA Navigator [online] available: <http://www.gtis.com>. 2009.
- [5] Kotler, P. (2003). Marketing Management. New Jersey, Pearson Education International.